

Sygn. akt V GC 360/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2015 roku

Sąd Rejonowy w Ostrołęce V Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Anna Andrzejewska

Protokolant: sekr. sądowy Emilia Górna

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2015 roku w Ostrołęce

na rozprawie sprawy z powództwa

W. K. (nr NIP (...))

przeciwko

M. W. (1) (nr NIP (...))

o zapłatę 4.000,00 EUR

orzeka:

1. utrzymuje w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego w Ostrołęce z dnia 28.08.2014 r. w sprawie I Nc 1634/14;
2. tytułem zwrotu kosztów procesu zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 819,08 zł;
3. odstępuje od obciążania pozwanego kosztami sądowymi tymczasowo poniesionymi przez Skarb Państwa, których pozwany nie miał obowiązku uiścić i przejmuje je na rachunek Skarbu Państwa – Kasa Sądu Rejonowego w Ostrołęce.

SSR Anna Andrzejewska

Sygn. akt V GC 360/15

UZASADNIENIE

Powód W. K. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą W. K. z siedzibą w miejscowości B. wniósł pozew przeciwko M. W. (1) prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą M. W. (1) USŁUGI (...) z siedzibą w O., w którym domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kwoty 4.000 euro wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 28.11.2013 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że pozwany wystawił weksel na rzecz powoda zobowiązując się w jego treści do zapłaty powodowi 4.000 euro i pomimo wezwania do wykupu tego weksla nie uregulował ciężącego na nim, jako na dłużniku wekslowym, zobowiązania wekslowego (k. 2).

Sąd Rejonowy w Ostrołęce nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 28 sierpnia 2014 roku w sprawie I Nc 1634/14 nakazał pozwanemu M. W. (1) aby w ciągu dwóch tygodni od doręczenia niniejszego nakazu zapłacił na rzecz W. K. kwotę 4.000 euro z ustawowymi odsetkami od dnia 28 listopada 2013 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 210 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania albo wniósł w tym terminie do tutejszego Sądu zarzuty (k. 7).

W dniu 17.10.2014 roku pozwany M. W. (1) wniósł zarzuty od powyższego nakazu zapłaty zaskarżając nakaz w całości. W zarzutach wskazał, że w dniu 06.08.2013 roku zawarł z powodem umowę o pośrednictwo pracy na mocy której otrzymał adres i nr telefonu rzekomego – jak się wyraził – pracodawcy o personaliach J. D.. Po spotkaniu z owym pracodawcą dostał zlecenie pracy na placówce D.-S. w B.-W., gdzie pracował w okresie od 08.08.2013 do 26.08.2013. Zagraniczny pracodawca oszukał go i nie zapłacił mu żadnych pieniędzy, nie przyjął faktury i nie rozliczył jej, więc „zjechał do kraju”. Z powyższego wywodził, że nie mógł zapłacić weksla. Przyznał jednocześnie, że podpisał weksel in blanco. Podkreślał, że w całym okresie wykonywanej pracy był w kontakcie telefonicznym z powodem W. K. i informował go o braku płatności. Podkreślał, że czuje się oszukany tak przez zagranicznego pracodawcę, który nie zapłacił mu żadnych pieniędzy, jak i przez powoda, który nie pomógł mu wyegzekwować należności, ani nie zaproponował innego zlecenia do czego zobowiązał się w umowie pośrednictwa pracy (k. 10, 12-21).

W odpowiedzi na zarzuty pozwanego od nakazu zapłaty powód wniósł o oddalenie zarzutów. Wskazał, że pozwany nie dopełnił formalności administracyjnych, w tym comiesięcznego obowiązku raportowania o realizacji zlecenia, które powód zorganizował mu jako pośrednik. Obowiązku tego nie wykonywał przez okres co najmniej dwóch następujących po sobie miesięcy, jak i w okresie późniejszym (po wypełnieniu weksla), a zatem zobowiązany jest on do zapłaty kary umownej dotyczącej braku wykonania obowiązku zgodnie z § 3 ust. 3 zawartej przez strony umowy o pośrednictwo i pkt 6 ogólnych warunków świadczenia usług. Kara umowna i weksel zabezpieczyły także m.in. obowiązek pozwanego polegający na przesyłaniu powodowi dokumentów i informacji dotyczących realizowanego przez niego kontraktu (§ 3 umowy o pośrednictwo i pkt 1,3,6,11 ogólnych warunków świadczenia usług). Pozwany był szczegółowo poinformowany o spoczywających na nim obowiązkach stanowiących formalności administracyjne wymagane od przedsiębiorców na rynku zagranicznym przy podpisywaniu umowy, w pkt 1 ogólnych warunków świadczenia usług i w e-mailu skierowanym do pozwanego 07.08.2015 (k. 69). Z powodu niedopełnienia formalności administracyjnych firmy pozwanego kontrahent niemiecki nie współpracuje już z pośrednikiem.

Z ostrożności procesowej wskazał, że dokumenty potrzebne były do prawidłowego wykonania umowy, a wypełnienie zobowiązań określonych w § 3 umowy i punkcie 3 i 6 ogólnych warunków świadczenia usług nie wymagało od pozwanego żadnych szczególnych nakładów czasowych i finansowych, wystarczyło sporządzić odrębny pisemny raport, skserować ewentualne dokumenty i wysłać je listem poleconym na adres powoda. Podkreślił, że stosunek prawny łączący strony został ukształtowany zgodnie z zasadą swobody umów. Pozwany zawierając umowę akceptował jej warunki, więc powinien wykonywać wynikające z jej treści obowiązki we wskazanej formie, tj. bezwzględnie na piśmie listem poleconym. Dodał, że pozwany nie informował go o przeszkodach we współpracy czy o braku współpracy i nie zgłaszał się, by mu znaleźć kolejnego kontrahenta, bo miał świadomość, że nie było to możliwe zgodnie z pkt 11 ogólnych warunków świadczenia usług. Niemożliwie byłoby zresztą wykonywanie przez pozwanego usług jednocześnie dla dwóch kontrahentów. Podkreślił, że nie odpowiada a współpracę między stronami, ale tylko za doprowadzenie do podjęcia tej współpracy

Sąd ustalił, co następuje:

W niniejszej sprawie bezsporne było, że w dniu 06.08.2013 roku powód i pozwany zawarli umowę o pośrednictwo (k. 64- 65). Przedmiotem tej umowy było wykonanie przez pośrednika (powoda) czynności zmierzających do nawiązania przez zlecającego (pozwanego), jako przedsiębiorcy poszukującego zbytu na swoje usługi na terenie Unii Europejskiej, współpracy z zagranicznym kontrahentem w zakresie świadczenia usług (§ 1 umowy – k. 64). Zgodnie z § 3 tej umowy obowiązkiem zlecającego (pozwanego) było przekazywanie pośrednikowi (powodowi) dokumentów związanych z działalnością firmy zlecającego za granicą, a w szczególności z dopełnieniem formalności administracyjnych w formie comiesięcznych sprawozdań (raportów) pisemnych zawierających w szczególności zagraniczny numer podatkowy, aktualne F., kopie dokumentacji księgowej dotyczącej współpracy z zagranicznym kontrahentem, podpisanych umów, zestawienia wykonanych usług, a także poinformowanie pośrednika (powoda) o podjęciu współpracy z zagranicznym kontrahentem, o jej warunkach i o okresie na jaki została zawarta, a także o wszelkich zmianach ustaleń lub braku tejże współpracy w formie pisemnej wyłącznie listem poleconym pod rygorem nieważności. Powyższe obowiązki zlecający zobowiązał się wykonać bezwzględnie w formie pisemnej przez przesłanie wymienionych wyżej dokumentów na adres

pośrednika listem poleconym pod rygorem nieważności w okresie trwania umowy o pośrednictwo i bez wezwania pośrednika. Strony również zastrzegły, że niewykonanie lub niekompletne wykonanie przez zlecającego obowiązku określonego w § 3 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 umowy na okres co najmniej dwóch kolejno następujących po sobie miesięcy uważa się za odstąpienie od umowy z winy zlecającego. Za odstąpienie od umowy w sposób określony w zdaniu poprzednim zlecający zapłaci pośrednikowi karę umowną w wysokości 4.000 euro niezależnie od ustalonego w § 5 wynagrodzenia, a zapłata kary umownej nie wyklucza dochodzenia roszczeń w pozostałym zakresie (k. 64).

Zgodnie z ogólnymi warunkami świadczenia usług stanowiącymi integralną część zawartej przez strony umowy (§ 9 ust. 4 umowy stron) firmy zarejestrowane w Polsce powinny przetłumaczyć swoje dokumenty na język niemiecki, załatwić przed wyjazdem do zagranicznego kontrahenta wszelkie formalności niezbędne do legalnego świadczenia usług za granicą (w szczególności zaświadczenie A1, (...), unijny nr NIP) oraz dostosować się do przepisów obowiązujących w kraju świadczenia usług (w szczególności: rejestracja podatkowa w kraju świadczenia usługi (NIP kraju świadczenia usługi, aktualne F.).

W dniu 06.08.2013 roku pozwany (jako wystawca weksla) podpisał weksel in blanco (k. 3) i porozumienie wekslowe z powodem jako wierzycielem wekslowym (k. 66). Zgodnie z punktem 2 tego porozumienia w razie opóźnienia się przez wystawcę z zapłatą co najmniej 15 dni w stosunku do terminu płatności wskazanego umową, a także w razie spełnienia się przesłanek uprawniających wierzyciela do skorzystania z określonej umową kary umownej, której zapłata nastąpi po terminie jego wymagalności, wystawca upoważnia wierzyciela do wypełnienia weksla in blanco w następujący sposób: a) wierzyciel wpisze według swego uznania datę i miejsce jego wystawienia, oraz datę płatności, b) wierzyciel wpisze według swego uznania miejsce płatności, c) wierzyciel ma prawo uzupełnić weksel z klauzulą „bez protestu”, d) wierzyciel ma prawo wypełnić weksel na sumę wekslową obejmującą: niezapłacone należności na które opiewa umowa, opłatę skarbową w wysokości uiszczonej przez wierzyciela, wszelkie koszty i opłaty związane z odzyskaniem wierzytelności. Wierzyciel zawiadomi wystawcę o wypełnieniu weksla listem poleconym, co najmniej 7 dni przed datą płatności weksla i wezwie go do wykupu weksla.

Powód w realizacji powyższej umowy nawiązał współpracę pomiędzy pozwanym jako przedsiębiorcą z zagranicznym kontrahentem w Niemczech. Pozwany rozpoczął pracę u tego kontrahenta (okoliczności bezsporne).

Pozwany nie zrealizował ciążących na nim obowiązków wymienionych w §3 ust. 1 pkt 2 umowy o pośrednictwo i pkt 1 ogólnych warunków świadczenia usług (okoliczność przyznana przez pozwanego na rozprawie w dniu 16 października 2015 roku)

W dniu 05.11.2013 roku powód wypełnił podpisany przez pozwanego weksel in blanco na kwotę 4.000 euro i wezwał pozwanego do jego wykupu w terminie do 27.11.2013 roku (k. 4).

Sąd zważył, co następuje:

Posiadaczem weksla jest osoba (powód), którą z wystawcą weksla (pozwanym) łączy stosunek cywilnoprawny będący podstawą wystawienia i wręczenia jej weksla. Wystawienie weksla samo w sobie – nigdy nie stanowi podstawy ekonomicznej zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Podstawa ta znajduje się zawsze poza stosunkiem wekslowym i ma swoje źródło w stosunku cywilnoprawnym łączącym wystawcę z remitentem weksla. Wystawienie weksla może mieć na celu zabezpieczenie zobowiązania już istniejącego lub mogącego powstać w przyszłości na gruncie określonego stosunku cywilnoprawnego. Taka sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie. Wystawienie weksla może mieć też na celu nową istniejącego zobowiązania wystawcy. W takim przypadku z chwilą wystawienia weksla zobowiązanie cywilne wygasa (art. 506 § 1 kc), a zamiast niego powstaje zobowiązanie oparte wyłącznie na wekslu (tu stosunek cywilnoprawny nie istnieje). Taka sytuacja nie miała jednak miejsca w okolicznościach niniejszej sprawy.

W niniejszej sprawie wystawienie weksla miało na celu zabezpieczenie wierzytelności. W takiej sytuacji zobowiązanie cywilne wystawcy nie wygasa, ale istnieje nadal. Osobie, która otrzymuje weksel in blanco (art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe – Dz. U. Nr 37, poz. 282 ze zm., zwanej dalej prawem wekslowym) udzielane jest zabezpieczenie z upoważnieniem jego wypełnienia przez wpisanie w nim kwoty na którą opiewa zabezpieczona

wierzytelność – jako sumy wekslowej i dnia wymagalności zabezpieczonej wierzytelności – jako termin płatności weksla. Po wypełnieniu weksla powstaje zobowiązanie wekslowe osoby podpisanej na wekslu in blanco (osoby wręczającej ten weksel) o treści określonej w tekście powstałym na skutek wypełnienia. Uzupełnienie weksla in blanco (zgodnie z porozumieniem co do jego uzupełnienia) warunkuje jedynie odpowiedzialność wekslową osoby na nim podpisanej. Wskutek tego wierzycielowi przysługuje, obok roszczenia pierwotnego wynikającego ze stosunku cywilnoprawnego, nowe roszczenie oparte na wekslu. Oczywiście przedmiot obu roszczeń jest ten sam i zaspokojenie wierzyciela następuje tylko raz, a z chwilą zaspokojenia roszczenia wygasa zobowiązanie dłużnika i wierzyciel powinien zwrócić mu weksel. Jeśliby wierzyciel (w sytuacji wykonania zobowiązania przez dłużnika) dochodził wierzytelności wekslowej, to spotkałby się z zarzutem, że wierzytelność, na której zabezpieczenie został wystawiony weksel, nie istnieje, że zatem zobowiązanie wekslowe wygasło. Spełnienie jednego z zobowiązań (wierzytelności wynikającej z zobowiązania – umowy, która zabezpieczona została wekslem, albo zobowiązania wekslowego – powstałego po wypełnieniu weksla) powoduje wygaśnięcie także drugiego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2004 r., sygn. akt II CK 170/04, LEX nr 146408).

Zobowiązanie osób podpisanych na wekslu powstaje z chwilą jego wydania pod warunkiem, że weksel zostanie wypełniony prawidłowo. Zgodnie z art. 10 prawa wekslowego weksel in blanco jest wekslem niezupełnym w chwili jego wystawienia. Do ważności zobowiązania wekslowego wystarczające jest, aby weksel zawierał podpisy wystawcy, akceptanta czy nawet samego poręczyciela.

Dłużnik wekslowy, który podpisał deklarację wekslową, ma możliwość podniesienia zarzutu wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z zawartym porozumieniem (deklaracją). Chodzi tu o zarzut w ścisłym tego słowa znaczeniu. Takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 grudnia 2004 roku w sprawie II CK 170/04 (LEX nr 146408). Pozwany takiego zarzutu nie podniósł w zarzutach od nakazu zapłaty. Dopiero na rozprawie w dniu 16 października 2015 roku strona pozwana podniosła – jak wskazał zawodowy pełnomocnik pozwanego – dodatkowy zarzut nieważności zapisu umowy stron o karze umownej zamieszczony w § 3 pkt 3 łączącej strony umowy z czego wywodziła, że pozwany nie mógł wypełnić deklaracji wekslowej z tego tytułu. Pozwany reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika nie sformułował jednak zarzutu wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z zawartym porozumieniem, zgodnie z art. 493 § 1 zdanie drugie kpc Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w zarzutach bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. W niniejszej zawodowy pełnomocnik nie uprawdopodobnił zaistnienia żadnych wyjątkowych okoliczności. Za takie nie może być uznane późne skorzystanie przez stronę pozwaną z zawodowej pomocy w prowadzeniu sprawy, ani podkreślana przez jego pełnomocnika okoliczność, że specjalnie w celu pracy w Niemczech pozwany założył działalność gospodarczą. Ta ostatnia okoliczność nie usprawiedliwia zawinienia pozwanego w opóźnieniu i nie uzasadnia – o co wnosil zawodowy pełnomocnik pozwanego - odstąpienia od oceny jego staranności z uwzględnieniem zawodowego charakteru jego działalności (art. 355 kc). Nie sposób też upatrywać braku winy pozwanego w twierdzeniach jego pełnomocnika. Wbrew twierdzeniom zawodowego pełnomocnika pozwanego, o podstawie wypełnienia weksla in blanco, pozwany był powiadomiony przez powoda jeszcze przed wytoczeniem powództwa w niniejszej sprawie, gdyż w dniu 05.11.2013 roku powód skierował do pozwanego zawiadomienie o uzupełnieniu, w oparciu o deklarację wekslową, weksla na sumę 4000 euro odpowiadającej kwocie wierzytelności określonej w § 3 umowy o pośrednictwo z dnia 06.08.2013 roku (k. 4). Powód przedłożył dowód nadania tego pisma pozwanemu, a pozwany nie zaprzeczył aby tej przesyłki nie otrzymał. Z dniem 05.11.2013 roku powstało więc domniemanie faktyczne doręczenia, które to domniemanie nie zostało obalone, biorąc pod uwagę zasadę rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 kc). Nie budzi przy tym wątpliwości, że powód był nadawcą przesyłki, którą przesłał na miejsce przeznaczenia stanowiące siedzibę pozwanego. Przedmiotowe zawiadomienie stanowiło załącznik do pozwu, a zatem już w zarzutach od nakazu zapłaty istniała obiektywna możliwość odniesienia się do stosunku podstawowego i ustaleń stron w ramach porozumienia wekslowego. Na rozprawie w dniu 16 października 2015 roku zawodowy pełnomocnik pozwanego zgłosił również nowe wnioski dowodowe na okoliczności pośrednio wskazane w zarzutach od nakazu zapłaty (że umowa nie została wykonana przez powoda, że został oszukany przez powoda) i nowo podniesione (odstąpienia przez pozwanego od umowy, przywłaszczenia przez powoda wynagrodzenia, które miało być przyznane pozwanemu). Mając na uwadze przedstawione wyżej powody pełnomocnik

pozwanego nie wykazał, że nie było możliwości złożenia takich wniosków dowodowych i zgłoszenia opisanych twierdzeń wcześniej - tym bardziej, że ich wykazanie obejmowało przesłuchanie świadka w drodze pomocy sądowej, co ewidentnie przedłużyłoby postępowanie w niniejszej sprawie. Powyższe wnioski dowodowe i twierdzenia należało zatem uznać za spóźnione mając na uwadze dyspozycję art. 493 § 1 zdanie drugie kpc. Ujemne skutki procesowe obciążają bowiem stronę, która dopuściła się zaniechania.

Mając na uwadze powyższe i zgromadzony w sprawie materiał dowodowy uznać należało, że weksel w niniejszej sprawie wypełniony został zgodnie z zawartym porozumieniem.

Jak wskazano wyżej, w następstwie wypełnienia weksla in blanco zgodnie z porozumieniem co do jego uzupełnienia powstaje zobowiązanie wekslowe osoby podpisanej na wekslu in blanco (wręczającej ten weksel) o treści określonej w tekście powstałym na skutek wypełnienia. Powstaje w ten sposób odpowiedzialność wekslowa osoby na nim podpisanej. Po stronie wystawcy rodzi się zatem zobowiązanie do zapłaty sumy wekslowej.

Weksel gwarancyjny wystawiony w niniejszej sprawie miał na celu zabezpieczenie zobowiązania polegającego na obowiązku zapłaty przez pozwanego kary umownej po ziszczeniu się przesłanek do jej naliczenia o których mowa w § 3 ust. 3 umowy o pośrednictwo z dnia 06.08.2013 roku przez powoda. Pozwany nie kwestionował wysokości tej kary umownej określonej w pozwie.

W tych okolicznościach, mając na uwadze przedłożone przez strony dokumenty oraz wyjaśnienia stron złożone w ramach informacyjnego wysłuchania, nie zachodziła również potrzeba przeprowadzania dowodu z przesłuchania stron postępowania na podstawie art. 299 kpc, który to dowód ma charakter jedynie posiłkowy, zaś okoliczności, które miały być wyjaśnione przy pomocy tego dowodu pominięto.

Kara umowna jest dodatkowym zastrzeżeniem umownym, wprowadzanym do umowy w ramach swobody kontraktowania, mającym na celu wzmocnienie skuteczności więzi powstałej między stronami w wyniku zawartej przez nie umowy i służy realnemu wykonaniu zobowiązań. Kara umowna może być zastrzeżona w każdej umowie. Gdy w umowie zastrzegana jest kara umowna, strony powinny precyzyjnie wskazać tytuł do jej naliczenia. Nic nie stoi przy tym na przeszkodzie, żeby łączyć kary za różne tytuły związane z innym przejawem niewykonania zobowiązania, o ile kary te wzajemnie się nie wykluczają. Taka zaś sytuacja ma miejsce w wypadku kary zastrzeżonej na wypadek zwłoki w wykonaniu zobowiązania, należącej do kategorii nienależytego wykonania zobowiązania, oraz kary umownej za odstąpienie od umowy, będącej, zważywszy na skutki odstąpienia od umowy i związane z tym roszczenia, karą za niewykonanie umowy. Wysokość kary umownej w zasadzie jest dowolna, przy czym nie powinna przewyższać wielkości świadczenia, którego wykonanie ma zabezpieczać. Pozwany nie podnosił w zarzutach od nakazu zapłaty, że ustalona przez strony w umowie kwota kary umownej jest zawyżona. W tym zakresie powód przekonująco wyjaśnił, że zastrzeżona przez strony kara umowna miała na celu wyeliminowanie ryzyka prawnego i skutków obejmujących także niemieckie wymogi prawne związanych z zarzutem pośredniczenia w nawiązywaniu kontraktów tzw. „na czarno”, dlatego zastrzeżona kara umowna nie pokrywa w całości tego ryzyka i związanej z tym szkody na którą składa się utrata zaufania i renomy pośrednika na rynku zagranicznym. Powód dodał, że z powodu niedopełnienia przez pozwanego formalności administracyjnych kontrahent niemiecki nie współpracuje już z powodem jako pośrednikiem. Powyższym okolicznościom pozwany nie zaprzeczył (art. 230 kpc).

Nie ulega wątpliwości, że w granicach swobody kontraktowej (art. 353¹ kc, art. 473 § 1 kc) strony mogą umownie ukształtować zakres odpowiedzialności, kompensacji i rozkład ryzyka ponoszenia skutków niewykonania zobowiązania.

Pozwany – jak sam przyznał na rozprawie w dniu 16 października 2015 roku – nie był przez nikogo zmuszany do podpisania umowy o pośrednictwo z dnia 06.08.2013 roku. Przed podpisaniem umowy radził się obecnych wówczas znajomych, choć dodał, że komplet dokumentów, który otrzymał przeczytał pobieżnie i nie wszystko mu było zrozumiałe. Powyższe nie zmienia jednak faktu, że pozwany zgodził się na warunki umowy i podpisał umowę. W świetle powyższego, wola stron dotycząca zapisów § 3 umowy o pośrednictwo, jak również nie budziła wątpliwości.

Na gruncie art. 65 kc przyjmuje się, że, jeśli chodzi o oświadczenia woli wyrażone w formie pisemnej, ich sens ustala się, przyjmując za podstawę wykładni przede wszystkim tekst dokumentu, w którym zostały zawarte. W procesie jego interpretacji podstawowa rola przypada językowym regułom znaczeniowym. Wykładni poszczególnych wyrażen dokonuje się z uwzględnieniem kontekstu, w tym także związków treściowych występujących między zawartymi w tekście postanowieniami. Prawidłowa wykładnia umowy powinna - zgodnie z art. 65 § 2 kc - uwzględniać w pierwszym rzędzie badanie zgodnego zamiaru stron i celu umowy. Nie może jednak pomijać tekstu umowy, którego sens należy ustalać za pomocą językowych reguł znaczeniowych. Wykładnia umowy, zwłaszcza zawartej między przedsiębiorcami, nie powinna prowadzić do wniosku, iż zamiarem stron było zawarcie odmiennych istotnych postanowień od tych, które zostały wyrażone na piśmie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 roku w sprawie IV CSK 377/10 - Lex nr 1107000).

Mimo automatyzmu w przedmiocie konieczności zapłacenia kary umownej w razie wystąpienia okoliczności uzasadniających jej naliczenie dłużnik może zwolnić się od obowiązku jej zapłaty jeżeli wykaze, że przyczyną niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania uzasadniającego naliczenie kary umownej są okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. Pozwany, poza twierdzeniem, że został oszukany, nie podjął skutecznej inicjatywy dowodowej w tym zakresie. Nie zakwestionował też w żaden sposób przyczyn leżących u podstaw naliczenia przez powoda kary umownej. Przyznał bowiem, że nie wykonał w kraju czynności faktycznych przed wyjazdem do Niemiec, a w Niemczech nie uzyskał dokumentów niezbędnych do legalnego świadczenia pracy za granicą .

Pozwany nie wykazał, że dokonał jakichkolwiek wpłat tytułem zobowiązania z tytułu kary umownej. Pozwany twierdząc, że został oszukany nie doprecyzował powodów takiego stanowiska poza podniesieniem z tego powodu na rozprawie w dniu 16 października 2015 roku zarzutu naruszenia zasad współzycia społecznego.

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 maja 2014 roku w sprawie V CSK 322/13 (Lex nr 1491263) odwołanie się do zasad współzycia społecznego oznacza odwołanie się do idei słuszności w prawie i do powszechnie uznawanych wartości w kulturze naszego społeczeństwa, a przez zasady współzycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania. Również Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 stycznia 2014 roku w sprawie I ACa 630/13 (Lex nr 1425361) wskazał, że zastosowanie przesłanki klauzuli generalnej z art. 5 k.c. w postaci sprzeczności z zasadami współzycia społecznego uważa się za uzasadnione w razie sprzeczności określonego zachowania z regułami moralnymi o charakterze imperatywnym - mającymi formę nakazów postępowania moralnie aprobowanego lub zakazów postępowania moralnie dezaprobowanego. Nie stanowią natomiast zasad współzycia społecznego reguły mające postać preferencji - wskazujące tylko, jakie postępowanie byłoby szczególnie godne uznania, którego jednak nie można wymagać.

W niniejszej sprawie można wywnioskować, że na uzasadnienie zarzutu sprzeczności z zasadami współzycia społecznego zawodowy pełnomocnik pozwanego powołał się wyłącznie na wskazane wyżej reguły postępowania o charakterze preferencji. Wskazując, że pozwany został oszukany przez powoda, nie uzasadnił jednak w sposób przekonujący, dlaczego w sytuacji konfliktu interesów stron należałoby przyznać prymat właśnie interesowi ekonomicznemu pozwanego, jako przedstawiającemu większą wartość niż interes ekonomiczny powoda. Wprawdzie zgodzić się należy, że klauzula zasad współzycia społecznego ma za zadanie chronić m.in. takie wartości jak zaufanie, zwłaszcza w stosunkach między przedsiębiorcami, i na tej podstawie konstruować można generalną normę nakazującą postępowanie lojalne, zgodne z uzasadnionymi oczekiwaniami kontrahenta, jednakże w stanie faktycznym tej sprawy nie zachodzą wystarczające przesłanki do zarzucenia powodowi naruszenia tej reguły. Zawarta przez strony umowa przewidywała sankcje finansowe związane m.in. z nieuzyskaniem przez pozwanego wymaganych do legalnej pracy za granicą dokumentów i identyfikatorów, i niedostarczeniem ich w kopii (jako potwierdzenie) powodowi. Pozwany nie miał zatem racjonalnie uzasadnionych podstaw do oczekiwania, że powód uzna nadrzędną wartość i potrzebę ochrony interesu pozwanego, i nie skorzysta ze swoich uprawnień mających na celu ochronę jego własnych interesów ekonomicznych. Zarzut naruszenia zasad współzycia społecznego okazała się zatem nieskuteczny.

Zdaniem pozwanego to powód nie wywiązał się z zobowiązań określonych stosunkiem podstawowym, tj. umową o pośrednictwo z dnia 06.08.2013 roku. Powyższego jednak w żadnej mierze nie udowodnił, przyznając jednocześnie że

dostał zlecenie pracy na placówce w B. – W. i pracował tam od 08.08.2013 do 26.08.2013 roku. Tym samym przyznał, że powód działając jako pośrednik nawiązał współpracę pozwanego z zagranicznym kontrahentem.

Z chwilą nawiązania tej współpracy uaktywniło się zobowiązanie pozwanego do przedstawienia powodowi dokumentacji szczegółowo opisanej w § 3 umowy i roszczenie powoda o zapłatę kary umownej w przypadku niewywiązania się z tego zobowiązania przez pozwanego. Obowiązek zapłaty kary umownej wynika z samego faktu niezłożenia przez okres 2 kolejnych miesięcy dokumentów związanych z działalnością firmy pozwanego, a fakt nieprzedłożenia powodowi tych dokumentów nie był nie tylko kwestionowany, ale i przyznany przez pozwanego na rozprawie w dniu 16 października 2015 roku. Pozwany poza swoimi twierdzeniami i przedłożeniem umowy z dnia 06.08.2013 łączącej strony nie zaoferował skutecznie innych dowodów na okoliczność wykazania nieistnienia zobowiązania podstawowego.

Skoro pozwany nie wykonał ciążących na nim zobowiązań to powód po naliczeniu kary umownej w kwocie 4.000 euro miał prawo wypełnić na tę kwotę weksel in blanco – stosownie do porozumienia wekslowego podpisanego przez pozwanego. Wysokość dochodzonego roszczenia, termin płatności i odsetki wynikały z wypełnionego weksla i postanowień umowy.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji na mocy art. 496 kpc.

Koszty procesu wynikają z zasady odpowiedzialności na wynik procesu przy uwzględnieniu dyspozycji art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 § 1 i 2 kpc strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić stronie przeciwnej na jej żądanie poniesione przez nią koszty procesu niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W niniejszej sprawie uznać trzeba, że strona pozwana przegrała sprawę w całości dlatego ciąży na niej obowiązek zwrotu stronie powodowej wszystkich poniesionych przez nią kosztów procesu, przy uwzględnieniu złożonego przez powoda na rozprawie w dniu 16 października 2015 roku spisu kosztów (art. 109 kpc). Na koszty te – zgodnie z oświadczeniem powoda składały się koszty przejazdu strony powodowej do sądu, których wyliczenie nie budziło wątpliwości.

Pozwany był zwolniony od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od zarzutów (k. 47), a jego sytuacja majątkowa zasadniczo nie zmieniła się, co uzasadniało orzeczenie jak w punkcie 3 wyroku na mocy art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.